

Kant en klare natuurinclusief bouwen-presentatie Gratis te gebruiken!

Duurzaam, klimaatadaptief, en natuurlijk natuurinclusief. Het zijn woorden die vaak terugkomen als het gaat om duurzaam bouwen en fijn wonen en werken. Maar wat is nou natuurinclusief bouwen? Als professional met interesse in natuurinclusief bouwen ben jij in de uitgelezen positie om dit over te brengen aan mensen in jouw werkveld!

Om je handvatten te geven hebben we een kant en klare presentatie gemaakt. Hierin komt aan de orde wat natuurinclusief bouwen is en waarom het belangrijk is. Ook geven we voorbeelden. We hebben deze presentatie speciaal ontwikkeld om jou te helpen de antwoorden die je krijgt over natuurinclusief bouwen, te beantwoorden. Iedereen kan en mag deze presentatie gebruiken!

Je kunt de presentatie in zijn geheel gebruiken, aanvullen met eigen voorbeelden, of de slides verwerken in je eigen verhaal of presentatie over natuurinclusief bouwen. Gebruik dan wel de hele slide, inclusief watermerk.

Omdat de presentatie bedoeld is voor verschillende doelgroepen (architecten, projectontwikkelaars, gemeenten en woningcorporaties) staat er voornamelijk beeld op de slides. In de toelichting hieronder vind je een suggestie van het verhaal dat je zou kunnen vertellen. Kies en gebruik de informatie die voor jou en je publiek het meest relevant is! Jij kent immers je publiek het beste!

Toelichting pitch

Slide 1 Inleiding

Nederland is in verandering. Steeds meer mensen wonen in een stad. En steden blijven groter worden. Er is behoefte aan meer woon-, werk- en leefruimte in de stad. En de eisen die we stellen aan al die ruimtes worden ook steeds hoger. Liefst verblijven we in ruimten met veel licht, middenin het groen, met goede koffie, noem maar op!

Energiezuinig bouwen is een nieuwe vereiste, net als het hergebruiken van materialen. Dit hergebruik noemen we circulair bouwen. We houden ook steeds meer rekening met een veranderend klimaat, dat noemen we klimaatadaptatie.

Maar om onze steden echt gezond te houden gaan we nu ook natuurinclusief bouwen. Bij natuurinclusief bouwen integreren we de natuur in nieuwbouwprojecten, maar ook bij renovatie en het inrichten van de openbare ruimte.

Dat is belangrijk, voor ons eigen woongenot en ook voor de natuur, van insecten tot vogels. Want door de oprukkende steden hebben die steeds minder plek. Maar natuur dichtbij, en zelfs in de stad, kan wel!

Iedereen heeft in zijn of haar directe omgeving wel een voorbeeld van wat dichtbij de natuur leven is. Een goede eerste stap naar natuurinclusief bouwen is het tastbaar maken van natuurinclusiviteit. Persoonlijk én professioneel.

Slide 2:

Om een beetje besef te krijgen bij wat natuur voor je doet en wat natuurinclusief bouwen voor ons kan betekenen kan je de volgende vragen stellen aan de zaal:

- Wie heeft er een nestkastje in de tuin?
- Wie hoort 's ochtends de vogels zingen?
- Wie ziet er wel eens vlinders op zijn balkon of in de tuin?
- Waar zoek je verkoeling op een hete dag in de stad? In het stadspark bijvoorbeeld?
- In welke omgeving voel je je het prettigst? Tussen gebouwen of tussen bomen?

Slide 3:

Om iets dieper in te gaan op natuurinclusief bouwen zijn mogelijkheden voor vragen:

- Wie heeft ervaring met het toepassen van groene daken?
- Wie heeft ervaring met het afkoppelen van regenwater?
- Wie heeft er weleens een render gemaakt met veel groen omdat dat aanspreekt?
- Wie heeft er al eens voorzieningen voor vogels of vleermuizen ingemetseld?

Slide 5: Waarom?

Het is niet zomaar dat natuurinclusief bouwen steeds belangrijker wordt. Het regent onderzoeken waarin gewaarschuwd wordt voor klimaatverandering, met alle gevolgen van dien. Hetzelfde geldt voor de biodiversiteit die zwaar onder druk staat. Insectenpopulaties nemen in rap tempo af, en daarmee is de natuur uit balans. Plagen krijgen meer kans en soorten sterven uit.

Hierdoor groeit het besef dat we natuur weer moeten integreren in ons leven. Natuurinclusief bouwen is onmisbaar om onze steden en dorpen nu en in de toekomst leefbaar te houden voor mens en dier.

Slide 6 Redenen

Er zijn diverse redenen om natuurinclusief te bouwen.

Door natuurinclusief te bouwen of natuurinclusief bouwen op te nemen in je beleid en/of aanbesteding draag je bij aan een leefbare stad/omgeving. Dit is een stad of dorp waar het gezond en prettig wonen en werken is, die klimaatadaptief is en bijdraagt aan het behoudt en de verbetering van biodiversiteit.

Voordelen van natuurinclusief bouwen:

- Vogels en vleermuizen zijn natuurlijke plaagbestrijders. Een actueel voorbeeld is de overlast van de eikenprocessierups. Vogels pikken graag een rupsje mee, vleermuizen eten de vlinders die de eikenprocessierups uiteindelijk wordt.
- Groen zorgt ervoor dat de stedelijke omgeving op hete zomerdagen koeler blijft. Niet alleen bomen, ook gevelgroen draagt hieraan bij. Het zogenaamde stedelijk hitte-eiland effect wordt hiermee verminderd. En met de steeds heter worden zomers, als gevolg van de klimaatverandering, is dit zeer welkom. Zo zijn steden en dorpen ook 's zomers een prettige plek om te wonen en werken.
- Meer groen kan een bijdrage leveren aan een gezondere leefomgeving. Letterlijk: doordat groen luchtvervuiling opneemt en daardoor zorgt voor een schonere lucht. Maar ook figuurlijk omdat mensen zich psychologisch beter voelen in een groene omgeving. Zo toont onderzoek onder andere aan dat kinderen die opgroeien in een groene omgeving minder vaak obesitas hebben. Uit onderzoek blijkt dan ook dat een groene omgeving beweging stimuleert.
- Groene daken en gevels bieden voedsel aan insecten en vogels, maar zorgen ook voor waterberging en isolatie.

Commerciële waarde

Natuurinclusiviteit wordt net als brandveiligheid, energiezuinigheid en waterberging steeds meer onderdeel van het eisenpakket van nieuwe ontwikkelingen en bebouwing. Het past in de maatschappelijke transitie naar een andere manier van bouwen.

- Steeds meer gemeenten maken beleid om natuurinclusief bouwen tot standaard te maken: de gemeenten Amsterdam en Den Haag lopen hier in voor. De gemeente Amsterdam stelt bijvoorbeeld een subsidie beschikbaar voor het aanleggen van groene daken en gevels.

- Projectontwikkelaars houden zich steeds meer bezig met duurzame gebiedsontwikkeling. Natuurinclusief bouwen biedt goede verkoopargumenten. Uit onderzoek blijkt dat mensen bereid zijn meer te betalen voor woningen die in een groene of blauwe omgeving staan. Wonen in het groen, of vlakbij groen of water, vinden mensen aantrekkelijker.

Slide 7

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de biodiversiteit afneemt. Bijna iedereen heeft wel gehoord van de verontrustende cijfers over de dramatische afname van de insectenstand, maar ook met stadsvogels gaat het niet goed. Ondanks dat de oppervlakte van het stedelijk gebied in Nederland sinds de jaren 50 is verdrievoudigd, is het aantal stadsvogels gelijk gebleven. De huismus bijvoorbeeld is in aantallen gekelderd. Om deze teruggang in biodiversiteit tegen te gaan, moeten we juist in de stad investeren in biodiversiteit.

Slide 8

Het lijkt misschien best natuurlijk als je op een steenworp afstand van een huis wat bomen hebt staan. Maar wat het wil zeggen om een echte bijdrage aan het klimaat en de biodiversiteit te leveren, zie je goed terug in het tweede plaatje op deze slide.

Is er gedacht aan de 4 v's: voedsel, veiligheid, variatie en voortplanting? Is er plek voor vogels om zich voort te planten, bijvoorbeeld in inbouwneststenen? Zijn er bloemen die insecten aantrekken en wat dus voedsel voor vogels oplevert? Zijn er bomen en struiken om in te schuilen als er gevaar dreigt? Is er water om te drinken en te badderen?

Slide 9

Natuurinclusief bouwen levert uiteindelijk voor iedereen winst op, voor mens en natuur!

Slide 10

Tot zover een introductie over het belang en de voordelen van natuurinclusief bouwen. We gaan nu dieper in op wat natuurinclusief bouwen betekent. Wat moet u zich erbij voorstellen?

Slide 11:

Natuurinclusief bouwen is het integraal meenemen van natuur in je plannen en ontwerpen op de schaal en manier die bij het plan past. Natuurinclusief bouwen gaat verder dan alleen gebouwen: het gaat ook om het groen inrichten van de ruimte om die gebouwen heen, van openbaar park tot geveltuintje. Dat zag je al even op slide 8 waar twee huizen waren afgebeeld. De een niet natuurinclusief, de andere wel natuurinclusief.

Door natuurinclusief te bouwen lever je een bijdrage aan andere maatschappelijke opgaven in de stad, zoals het tegengaan van hittestress, klimaatadaptatie en gezondheid. Dit is simpeler dan je denkt; zoals landschapsarchitecte Maike van Stiphout uitleg;; probeer de stad als een (rots) landschap te zien. Waar vind je als vogel een plek voor je nest, waar vind je voedsel, waar kun je

schuilen? Maar ook: als ik een egel of een eekhoorn ben, kan ik me dan door de stad bewegen? Als het antwoord ja is, weet je dat je goed zit met je verbinding.

Slide 12:

Belangrijk om je te realiseren is dat je in ieder project natuurinclusief kunt bouwen, maar op een verschillende schaal. Je kunt bij stedelijke herinrichting een compleet nieuw landschap creëren met verticale bossen, zoals dat bijvoorbeeld bij de Bosco Verticale in Milaan en binnenkort ook bij de Trudotoren in Eindhoven wordt gedaan. Maar bij de renovatie van een huis kan je bijvoorbeeld nestgelegenheid voor een huismus creëren. Het is allemaal natuurinclusief bouwen: niet alles kan overal, maar overal kan wel iets. Een neststeen plaatsen of zorgen dat het openbaar groen rondom de huizen op orde is bijvoorbeeld.

Slide 13: Hoe?

Je kunt op verschillende manieren natuurinclusief bouwen en je kunt het zo groot of klein maken als past bij het project. Houd in je achterhoofd dat alle beetjes helpen. Én vooral dat het helpt om bij aanvang van een project meteen te kijken naar de mogelijkheden. Dan is er vaak meer te realiseren dan achteraf, en tegen lagere kosten.

Slide 14:

We nemen wat verschillende manieren van natuurinclusief bouwen met je door.

Slide 15:

Neem verblijfplaatsen voor vogels, vleermuizen en andere dieren op in je gebouwen. Dit kan heel simpel, door bijvoorbeeld een stootvoeg open te laten. Maar er zijn ook standaardoplossingen zoals neststenen in de handel.

Slide 16: Inbouwstenen vleermuizen

Hier zie je bijvoorbeeld een neststeen, ook wel inbouwsteen voor vleermuizen.

Voor de vleermuisstenen geldt: Hoe meer inbouwstenen je plaatst, hoe groter de functie van de steen wordt. Bij toepassing van één steen per locatie kan de inbouwsteen gebruikt worden als schuilplaats voor één of enkele exemplaren of als paarplek. De inbouwsteen is ook geschikt als kraamverblijf, maar hiervoor moeten wel meerdere stenen aan elkaar geschakeld worden zodat er een grotere ruimte ontstaat. Bij vleermuizen geldt, hoe meer ruimte ze ter beschikking krijgen hoe beter! Dus ook als schuilplek. Vleermuizen vangen 's nachts wel 300 muggen, motten en andere insecten. Ideaal dus voor een nacht zonder irritant muggen gezoem.

Slide 17: Inbouwstenen vogels

Hier zie je een inbouwsteen voor huismussen. Ook ringmussen en mezen kunnen er gebruik van maken. Huismussen zijn echte gezelligheidsvogels en broeden dan ook graag met z'n allen bij elkaar.

Het plaatsen van meerdere stenen bij elkaar is dus fijn. Denk er wel aan dat de kans dat jouw steen in gebruik wordt genomen door de gezellige musjes groter wordt als er in de buurt ook voedsel te vinden is. Planten en bomen die insecten aantrekken en vruchten/zaden verspreiden dus.

Een mooi voorbeeld van het succes van de inbouwstenen is in Nijmegen. Stadvogeladviseur Jochem is daar actief en adviseert waar hij kan. In een van zijn projecten, Nimbus, adviseerde hij inbouwstenen voor gierzwaluwen. Al na 2 jaar werden de stenen volop bewoond. Dat is snel! Ook zien we vaak dat wijken nog in aanbouw zijn, maar de huismussen toch al tijlpend bij inbouwkasten zitten. De vraag naar geschikte huizen is ook onder de dieren dus groot!

Deze inbouwstenen zijn trouwens geen hobbywerk. Ze zijn gemaakt van goedgekeurde bouwmaterialen, er zijn professionele leveranciers die stenen met een verschillend uiterlijk leveren. Bij goede toepassing hebben ze geen nadelig effect op de isolatiewaarde; ook geschikt voor hoge energiestandaarden dus!

Slide 18: Groene daken en groene gevels

Een stapje verder dan de inbouwstenen zijn groene daken en gevels. Maar dan heb je ook wel heel veel voordelen in een keer te pakken:

- Biodiversiteit: Groene daken en gevels kunnen een bijdrage leveren aan het verder vergroten van de stedelijke biodiversiteit. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van planten die vlinders aantrekken, of het verzorgen van een schuilplaats in de begroeiing voor vogels.
- Energie- en kostenbesparing: Begroeide daken en gevels zorgen in de zomer voor verkoeling, wat het gebruik van airconditioning in onze huizen en kantoren vermindert. In de winter werkt het groen juist isolerend, wat kan leiden tot een besparing van wel 20% aan warmteverlies.
- Gezondheid: Groene daken en gevels zorgen voor minder hoge temperaturen in de zomer, een schonere lucht en geluidsdemping. Daarnaast heeft groen ook een direct effect op ons welzijn.
- Veiligheid en sociale cohesie: Daktuinen hebben een positief effect op de sociale cohesie, vergroende gevels gaan graffiti tegen en geven de buurt een gemoedelijke uitstraling en mensen voelen zich veiliger op straat in een groene omgeving.
- Vermindering fijnstof: Bomen, heesters, planten en mossen kunnen een deel van het fijnstof uit de lucht filteren, wat een gunstig effect heeft op onze gezondheid.
- Vermindering hittestress: Anders dan gebouwen, nemen planten warmte niet op, maar weerkaatsen het. Daarnaast koelen planten de lucht doordat ze vocht transpireren.
- Water bufferen en retentie: Een groen dak kan zorg dragen voor het bufferen of het vertraagd weg laten stromen van de toenemende neerslag. Het water wordt vervolgens gebruikt voor de beplanting. Daarnaast loopt het overtollige water, door de verschillende lagen, vertraagd weg naar het riool. Dit ontlast de riolering in belangrijke mate.

Een mooi initiatief waar gebruik gemaakt is van een groen dak is de woonwijk SPACE-S. In dit dicht bebouwde gebied is er ook ruimte gemaakt voor groen. De bewoners hielpen zelfs met ontwerpen. De kleine wijk bestaat uit veel appartementen en lofts en dus was het noodzakelijk om de hoogte in te gaan om toch een groene omgeving te creëren. Met succes. Er is zelfs een moestuin aangelegd bovenop de daken. Meer info over dit project vind je hier:

<https://bouwnatuurinclusief.nl/blogs/ervaring-aan-het-woord-space-s>

Slide 19: Groene buitenruimte

Het is al vaker ter sprake gekomen in deze presentatie. Of het nu gaat om een korte wandeling of juist uren zwerven door de natuur, samen groenten kweken in een buurtmoestuin of werken in een kantoor vol planten: groen voelt goed. Groen is goed. Contact met de natuur zorgt voor meer geluk en vermindert stress. Het bevordert vitaliteit, creativiteit en stimuleert ontmoetingen.

- Meer groen, minder wateroverlast

Net als bij een groen dak helpt een groene buitenruimte ons om minder overlast te hebben van water. Door alle bebouwing en bestrating van tegenwoordig krijgt het water steeds minder kans om de bodem in te zakken. In groene buurten kan water zich vrij in de bodem verspreiden, opgenomen worden door planten, verdampen én het grondwater aanvullen. Daarom hebben inwoners van groenere buurten vaak minder te maken met wateroverlast.

- Meer groen, minder hittestress

Een groene buurt geeft meer verkoeling in de zomer. Stenen huizen, pleinen en straten nemen veel warmte op en houden die ook lang vast. Bomen, struiken en ander groen verdampen water, waardoor de temperatuur in de omgeving daalt. Ook zorgen vooral bomen voor schaduw, waardoor mensen de hitte minder sterk ervaren.

- Grotere biodiversiteit

Een stad met schaduwrijk groen, tuinen, straatbomen, bermen en plantsoenen met bloemrijk grasland en klein water zorgt voor vogels, vlinders en egels. Ook groene daken en groene gevels dragen bij aan de natuurwaarde voor plant en dier.

- Hogere waarde van huizen en kantoren

De huizenprijzen in een groene wijk liggen hoger dan de prijzen van vergelijkbare huizen in een wijk zonder groen. Uit diverse onderzoeken blijkt de waarde van onroerend goed hoger te liggen bij uitzicht op water, openbare ruimte, park en plantsoen.

Slide 20:

En een groenere omgeving ziet er toch ook gewoon veel mooier uit?

Slide 21: En nu?

Allemaal fijn deze informatie, maar hoe nu verder? Op de website bouwnatuurinclusief.nl vind je een uitgebreid stappenplan afgestemd op jouw situatie. Dit stappenplan helpt je op weg met natuurinclusief bouwen.

Ook de checklistgroenbouwen.nl vormt een opstapje naar natuurinclusieve bouw.

Het is altijd handig om een ecooloog in de arm te nemen of wend je tot de stadsvogeladviseurs van Vogelbescherming.

Slide 22: Vragen?